

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 640/2013-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti H. Š., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Chlapík s. r. o., Sládkovičova 13, Žilina, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Dušana Chlapíka, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/2011 (predtým vedenom pod sp. zn. 6 C 580/2000), za účasti Okresného súdu Čadca, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo H. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/2011 p o r u š e n é b o l i .

2. H. Š. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Čadca p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Čadca je p o v i n n ý uhradiť H. Š. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Chlapík s. r. o., Sládkovičova 13, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2013 doručená s'ťažnosť H. Š. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/2011 [predtým vedenom pod sp. zn. 6 C 580/2000 (ďalej aj „napadnuté konanie“)].

Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe M. V. a S. V. (ďalej len „žalobcovia“) o zaplatenie sumy 200 000 Sk (neskôr upravenej na 175 000 Sk) z 15. novembra 2000 voči žalovaným Š. Š. ako žalovanému v prvom rade a s'ťažovateľke ako žalovanej v druhom rade (ďalej aj „žalovaní v 1. a 2. rade“).

Okresný súd rozhodol o žalobe žalobcov rozsudkom z 10. júna 2003 tak, že žalobu zamietol. Proti tomuto rozsudku podali žalobcovia odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 6 Co 348/2003 z 3. decembra 2003 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Následne okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 6 C 580/2000-76 z 20. apríla 2004 tak, že zaviazal žalovaných v 1. a 2. rade solidárne zaplatiť žalobcom 175 000 Sk s príslušenstvom do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Krajský súd v odvolacom konaní rozhodol uznesením sp. zn. 8 Co 140/2006 z 31. januára 2007 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd po vrátení veci rozhodol rozsudkom č. k. 6 C 580/2000-183 zo 14. júna 2007 tak, že zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcom 175 000 Sk s príslušenstvom do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Návrh proti žalovanému v 1. rade zamietol. Krajský súd v odvolacom konaní rozsudkom sp. zn. 7 Co 221/2007 z 9. apríla 2008 rozsudok okresného súdu potvrdil.

Na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky podaného na podnet sťažovateľky rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 3 M Cdo 13/2009 z 30. júna 2011 tak, že zrušil rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť žalobcom 175 000 Sk s príslušenstvom, a v rozsahu zrušenia vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Veci bola pridelená sp. zn. 4 C 204/2011.

Po vrátení veci nariadil okresný súd 7. decembra 2011 predbežné opatrenie, ktorým určil, že žalobcovia nie sú povinní vrátiť sťažovateľke 3 700 € (sumu zaplatenú na základe rozsudkov konajúcich súdov, pozn.), až do právoplatnosti rozhodnutia súdu vo veci samej. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd predmetné uznesenie okresného súdu zrušil a návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Na základe sťažnosti žalobcov podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhodol ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 224/2012-29 z 3. júla 2012 tak, že ich základné práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 580/2000 porušené, prikázal okresnému súdu, aby konal bez zbytočných prietáhov, a žalobcom priznal primerané finančné zadost'učinenie po 4 000 €.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uvádza:

„... Okresný súd nariadil pojednávanie na deň 16. októbra 2012, ktoré muselo byť odročené bez prejednávania veci pre procesnú chybu súdu týkajúcu sa právneho zastupovania odporcu v rade 1.

... Ďalší termín pojednávania bol Okresným súdom Čadca určený na deň 28. mája 2013..., po viac ako 7 mesiacoch od predchádzajúceho odročeného pojednávania. Na tomto pojednávaní trvajúcim približne 15 minút došlo len k záverečným prednesom účastníkov, po ktorých súd oznámil, že z dôvodu opätovného preskúmania súdneho spisu odročuje pojednávanie na deň 11. júna 2013, kedy bude vyhlásený rozsudok.

... Na pojednávaní dňa 11. júna 2013 vyhlásil Okresný súd Čadca pod sp. zn. 4 C 204/2011 v poradí už štvrtý rozsudok, ktorým žalobný návrh voči odporkyni 2 (sťažovateľke) zamietol a odporcu 1 zaviazal k zaplateniu istiny 5.808,93 Eur (175.000.- Sk) s úrokmi z omeškania. Zároveň zaviazal odporcu 1 nahradiť navrhovateľom 1, 2 ale aj odporkyni 2 trovy konania.

... Proti rozsudku zo dňa 11. júna 2013 podal odvolanie odporca 1 z dôvodu, že o nároku navrhovateľov voči nemu bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Čadca zo dňa 14. júna 2007 (v poradí tretím rozsudkom) potvrdeným rozsudkom Krajského súdu Žilina zo dňa 9. apríla 2008 č. k. 7 Co 221/2007, ktoré rozsudky zostali zrušujúcim uznesením Najvyššieho súdu SR v tejto časti nedotknuté.

Proti rozsudku prvostupňového súdu zo dňa 11. júna 2013 som podala odvolanie aj ja sťažovateľka a to voči výroku o povinnosti odporcu 1 nahradiť trovy konania mne odporkyni v rade 2, pretože takýto výrok je zmätočný a nezrozumiteľný.

Teda ani po uplynutí 13 rokov od začatia konania, vec nie je právoplatne ukončená a rozhodnutá.“

Sťažovateľka namieta, že neefektívnou činnosťou okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Poukazuje na to, že skutkovo ani právne predmetné konanie nebolo zložité, účastníci konania tieto zbytočné priet'ahy nespôsobili, pretože sa riadne zúčastňovali pojednávani a nespôsobovali žiadne obštrukcie. Podľa sťažovateľky *„k porušeniu jej práv došlo výlučne konaním súdu, jeho postupom, činnosťou a rozhodnutiami“*.

V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na to, že okresný súd pochybil v tom, že neprihliadol na dohodu o urovaní medzi účastníkmi napadnutého konania z 13. júna 2000 uzavretú podľa § 585 Občianskeho zákonníka. Sťažovateľka ďalej uvádza:

„Nápravu v tomto smere urobil až Najvyšší súd SR uznesením č. k. 3 M Cdo 13/2009, ktorý zrušil predchádzajúce rozsudky súdov oboch stupňov práve z dôvodu, že Dohoda o urovaní zo dňa 13. júna 2000 je platným právnym úkonom, ku ktorému bolo potrebné... pri rozhodovaní vo veci prihliadať.

Vyššie uvedenou neefektívnou činnosťou Okresného súdu Čadca došlo k tomu, že svojimi rozsudkami vždy rozhodol rozdielne.

Prvým rozsudkom žalobný návrh zamietol, druhým rozsudkom zaviazal k zaplateniu žalovanej sumy odporcov 1, 2, tretím rozsudkom zaviazal k plneniu už len odporkyňa 2 a štvrtým, doteraz posledným rozsudkom zo dňa 11. 6. 2013 zaviazal k zaplateniu žalovanej sumy odporcu 1, voči mne, odporkyňi 2 návrh zamietol, pričom odporcu 1 zaviazal, aby mne ako odporkyňi 2 nahradil moje trovy konania. Voči rozsudku podali odvolanie obaja odporcovia.

Uvedený rozsudok možno kvalifikovať ako vyvrcholenie dovtedajšej neefektívnej a nesústredenej činnosti Okresného súdu Čadca v predmetnom konaní.

Zrušujúcim uznesením Najvyššieho súdu SR bol zrušený právoplatný prvostupňový rozsudok zo dňa 14. 6. 2007 ako aj potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu zo dňa 9. 4. 2008, avšak len v časti výroku, ktorým bola odporkyňa 2 zaviazaná k zaplateniu žalovanej sumy.

Výrok oboch súdov, ktorým bol žalobný návrh voči odporcovi 1 vo veci samej zamietnutý, zostal nedotknutý, tento výrok nebol zrušený uznesením Najvyššieho súdu SR. Voči odporcovi 1 bola vec právoplatne ukončená dňom 9. apríla 2008.

Napriek tejto právnej skutočnosti a napriek tomu, že konajúca sudkyňa bola na pojednávaní dňa 28. 5. 2013 na túto okolnosť výslovne upozornená, rozsudkom zo dňa 11. 6. 2013 bol zaviazaný k zaplateniu žalovanej sumy odporca 1, ktorý v tom čase ani nemal byť účastníkom konania na strane odporcov.

Je zrejmé, že aj v poradí štvrtý rozsudok Okresného súdu Čadca bude zrušený a vec opätovne vrátená tomuto súdu na vydanie piateho rozsudku.

Takýmto spôsobom, na ujmu mojich práv došlo k tomu, že ani za uplynulých 13 rokov od začatia konania nie je o veci právoplatne rozhodnuté.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva H. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy... a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny... a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/204/2011 (6 C 580/2000) porušené boli.

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby vo veci sp. zn. 4 C/204/2011 (6 C 580/2000) konal bez zbytočných prietáhov.

3. H. Š. priznáva finančné zadostučinenie vo výške 15.000 Eur (slovom pätnásťtisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Čadca je povinný nahradiť... trovy konania, tak ako budú priznané, na účet... právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 640/2013-11 z 10. októbra 2013 ju prijal na ďalšie konanie. Následne ústavný súd 11. decembra 2013 vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľky. Predsedníčka okresného súdu v liste č. Spr 452/14 zo 4. apríla 2014 uviedla, že súhlasí s tým, aby *„ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti“*. K vecnej stránke sťažnosti sa predsedníčka okresného súdu osobitne nevyjadrila.

Sťažovateľka ústavnému súdu oznámila, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nie je možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil tento priebeh napadnutého konania:

Žalobcovia sa žalobou doručenou okresnému súdu 15. novembra 2000 domáhali proti žalovanému v 1. rade a sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade zaplataenia doplatku kúpnej ceny za predaj nehnuteľnosti v sume 200 000 Sk. Predmetná žaloba bola okresným súdom zaevidovaná pod sp. zn. 6 C 580/2000.

Okresný súd po vykonaní úkonov súvisiacich s prípravou pojednávania (doplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu, vyjadrenie k žalobe, predloženie navrhnutých dôkazov) nariadil 25. marca 2003 prvé pojednávanie na 10. jún 2003, na ktorom v poradí prvým rozsudkom vo veci rozhodol tak, že návrh žalobcov zamietol.

Proti rozsudku okresného súdu z 10. júna 2003 podali žalobcovia odvolanie; spis bol na rozhodnutie o odvolaní doručený krajskému súdu 19. septembra 2003. Krajský súd o odvolaní rozhodol 3. decembra 2003 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie; spis bol okresnému súdu vrátený 15. marca 2004.

Dňa 16. marca 2004 okresný súd nariadil pojednávanie na 20. apríl 2004, na ktorom v poradí druhým rozsudkom vo veci rozhodol tak, že zaviazal žalovaných na zaplatenie sumy 175 000 Sk; rozsudok bol účastníkom konania doručený 1. júla 2004, resp. 2. júla 2004.

Proti v poradí druhému rozsudku okresného súdu podal 23. júla 2004 žalovaný v 1. rade odvolanie a zároveň požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov; žalobcovia sa k odvolaniu vyjadrili podaním doručeným okresnému súdu 16. septembra 2004. Po zistení majetkových pomerov žalovaného v 1. rade mu okresný súd uznesením z 28. októbra 2004 priznal čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalovaný v 1. rade, o ktorom krajský súd rozhodol 31. decembra 2004 tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil.

Spis na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku z 20. apríla 2004 bol krajskému súdu doručený 22. marca 2005. Krajský súd spis vrátil okresnému súdu na účely odstránenia nedostatkov; okresný súd ho krajskému súdu opätovne predložil 9. marca 2006. Krajský súd uznesením z 31. januára 2007 aj v poradí druhý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie; spis bol vrátený okresnému súdu 26. apríla 2007.

Okresný súd nariadil termín pojednávania na 5. jún 2007, ktoré bolo na žiadosť sťažovateľky odročené na 12. jún 2007 a následne na 14. jún 2007.

Na pojednávaní konanom 14. júna 2007 okresný súd opätovne o veci rozhodol rozsudkom tak, že uložil sťažovateľke uhradiť žalobcom 175 000 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania a vo vzťahu k žalovanému v 1. rade žalobu zamietol; účastníkom konania bol rozsudok doručený 17. júla 2007. Proti rozsudku podali odvolanie žalobcovia a sťažovateľka.

Krajský súd v poradí tretí rozsudok okresného súdu na pojednávaní konanom 9. apríla 2008 potvrdil.

Na podnet sťažovateľky podal 14. júla 2009 generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie proti výroku rozsudku okresného súdu o uložení povinnosti sťažovateľke zaplatiť žalobcom sumu 175 000 Sk v spojení s potvrdzujúcim výrokom rozsudku krajského súdu. O mimoriadnom dovolaní rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 M Cdo 13/2009 z 30. júna 2011 tak, že zrušil dovolaním napadnutý potvrdzujúci výrok rozsudku krajského súdu, ako aj dovolaním napadnutý výrok rozsudku okresného súdu, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť žalobcom sumu 175 000 Sk s úrokom z omeškania. V rozsahu zrušenia najvyšší súd vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (bola jej pridelená sp. zn. 4 C 204/2011).

Dňa 31. októbra 2011 doručili žalobcovia okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia týkajúceho sa zaplata trov konania; o tomto návrhu rozhodol okresný súd uznesením zo 7. decembra 2011 tak, že predbežným opatrením rozhodol, že žalobcovia nie sú povinní zaplatiť sťažovateľke sumu 3 700 € až do právoplatného rozhodnutia súdu vo veci samej. Proti nariadeniu predbežného opatrenia podala sťažovateľka odvolanie. Dňa 11. januára 2012 okresný súd vyzval žalobcov, aby sa vyjadrili k odvolaniu sťažovateľky, a tiež uložil sťažovateľke, aby zaplatila súdny poplatok za odvolanie. Vyjadrenie žalobcov k odvolaniu sťažovateľky bolo okresnému súdu doručené 26. januára 2012.

Dňa 21. marca 2012 bola opatrením podpredsedu okresného súdu vec pridelená inej sudkyňi z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti pôvodnej zákonnej sudkyne.

Súdny spis bol 14. júna 2012 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky. Krajský súd rozhodol 28. júna 2012 uznesením tak, že uznesenie okresného súdu zmenil tak, že nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Súdny spis bol okresnému súdu doručený 13. júla 2012.

Dňa 11. mája 2012 podala sťažovateľka podpredsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Podpredseda okresného súdu v prípise z 11. júna 2012 označenom ako „*Upovedomenie o vybavení sťažnosti*“ uviedol, že sťažnosť na prietahy v konaní podanú sťažovateľkou považuje za neopodstatnenú.

Dňa 20. augusta 2012 bola opatrením predsedníčky okresného súdu vec pridelená pôvodnej zákonnej sudkyňi po ukončení jej práceneschopnosti.

Okresnému súdu bol 7. septembra 2012 doručený nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 224/2012-29 z 3. júla 2012, ktorým vyslovil porušenie základného práva žalobcov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Vzhľadom na nález ústavného súdu nariadila 11. októbra 2012 predsedníčka okresného súdu dohľad v predmetnej veci určením povinnosti zákonnej sudkyňi podávať jej mesačné správy o stave konania.

Dňa 16. októbra 2012 okresný súd uskutočnil pojednávanie, ktoré bez prerokovania veci odročil na neurčito z dôvodu, že žalovaný v 1. rade žiadal, aby si mohol zvoliť právneho zástupcu. Dňa 25. októbra 2012 žalovaný v 1. rade predložil splnomocnenie udelené právnomu zástupcovi na zastupovanie v napadnutom konaní.

Opatrením predsedníčky okresného súdu z 2. januára 2013 bola vec pridelená inej zákonnej sudkyňi z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti pôvodnej zákonnej sudkyne.

Opatrením predsedníčky okresného súdu zo 7. februára 2013 bola vec pridelená inému zákonnému sudcovi z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti predchádzajúcej zákonnej sudkyne, ktorej bola vec pridelená opatrením z 2. januára 2013.

Dňa 3. apríla 2013 okresný súd nariadil pojednávanie na 30. máj 2013. Podaním doručeným okresnému súdu 11. apríla 2013 právny zástupca žalovaného v 1. rade

a sťažovateľky ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu kolízie termínov pojednávaní.

Opatrením predsedníčky okresného súdu z 22. apríla 2013 bola vec po ukončení práceneschopnosti pridelená pôvodnej zákonnej sudkyni.

Na pojednávaní 28. mája 2013 okresný súd poučil účastníkov konania v zmysle § 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) o ich povinnosti, že všetky dôkazy a skutočnosti musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie. Právni zástupcovia účastníkov konania nemali ďalšie návrhy na dokazovanie. Pojednávanie bolo odročené na 11. jún 2013 na účely vyhlásenia rozsudku.

Dňa 11. júna 2013 rozhodol okresný súd rozsudkom tak, že žalovaného v 1. rade zaviazal zaplatiť žalobcom sumu 5 808,93 € s príslušenstvom. Voči sťažovateľke návrh zamietol. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný v 1. rade odvolanie 24. júna 2013, sťažovateľka podala odvolanie 25. júna 2013 – proti výroku o trovách konania. Okresný súd 27. júna 2013 doručoval odvolania účastníkov konania ostatným účastníkom konania. Dňa 8. júla 2013, 12. júla 2013 a 16. júla 2013 boli doručené príslušné vyjadrenia účastníkov konania k odvolaniam. Krajský súd rozhodol 29. novembra 2013 o podaných odvolaniach tak, že v poradí štvrtý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súdny spis bol doručený okresnému súdu 15. januára 2014.

Na pojednávaní 18. februára 2014 vyhlásil okresný súd uznesením dokazovanie za skončené a na účely vyhlásenia rozsudku odročil pojednávanie na 11. marec 2014. Následne 11. marca 2014 rozhodol okresný súd v poradí piatym rozsudkom tak, že žalobcov v celom rozsahu zamietol, žalovanému v 1. rade a sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal. Proti uzneseniu okresného súdu v časti týkajúcej sa výroku o trovách konania podali sťažovateľka 19. marca 2014 a žalovaný v 1. rade 26. marca 2014 odvolania. Dňa 28. marca 2014 podali žalobcovia odvolanie proti rozsudku okresného súdu v časti týkajúcej sa výroku vo veci samej. Okresný súd 4. apríla 2014 doručoval dovolania

účastníkom konania na vyjadrenie a vyhotovil predkladáciu správu pre krajský súd ako odvolací súd.

V čase rozhodovania ústavného súdu v napadnutom konaní nebolo ešte vo veci právoplatne rozhodnuté.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 204/2011 (predtým vedenom pod sp. zn. 6 C 580/2000).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru

Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Predmetom napadnutého konania, v ktorom sťažovateľka namieta zbytočné prietahy a v nadväznosti na to porušenie svojich práv, je rozhodovanie o žalobe žalobcov, ktorou sa domáhajú proti žalovanému v 1. rade a sťažovateľke zaplata sumy 200 000 Sk, resp. sumy 175 000 Sk (z titulu doplatku kúpnej ceny za predaj nehnuteľnosti). Ústavný súd z obsahu spisu ani z vyjadrení sťažovateľky nezistil žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné kvalifikovať napadnuté konanie ako právne či skutkovo zložitá a ktorá by odôvodňovala doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky napadnutého konania. Zo spisu vyplýva, že sťažovateľka sa zúčastňovala pojednávaní nariadených okresným súdom, na výzvy súdu reagovala v súdom určených lehotách prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu. Sťažovateľka sa prostredníctvom sťažnosti na prietahy v konaní adresovanej predsedovi okresného súdu domáhala urýchlenia priebehu napadnutého konania. Na tomto základe ústavný súd konštatoval, že neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by mohla byť pripísaná na ťarchu sťažovateľky pri posudzovaní otázky, či svojím správaním negatívne prispela k doterajšej neodôvodnene dlhej dobe napadnutého konania.

3. Napokon ústavný súd posudzoval postup okresného súdu v napadnutom konaní. V tejto súvislosti poukázal na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou alebo nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99).

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje závery, ktoré vyslovil v náleze č. k. IV. ÚS 224/2012-29 z 3. júla 2012, v ktorom už hodnotil postup okresného súdu v napadnutom konaní na základe sťažnosti žalobcov. V uvedenom náleze ústavný súd uviedol, že postup okresného súdu bol poznamenaný predovšetkým neefektívnou a nesústredenou činnosťou. Vychádzal z toho, že okresný súd vo veci rozhodol trikrát, pričom prvý rozsudok okresného súdu z 10. júna 2003 krajský súd zrušil predovšetkým z dôvodu, že „*sa riadne nezaoberal návrhom a tvrdením navrhovateľov 1) a 2). Neskúmal návrh navrhovateľov 1) a 2) v podstate, keď neskúmal, že sa jedná o neoprávnené obohatenie...*“. Druhý rozsudok okresného súdu z 20. apríla 2004 krajský súd opätovne zrušil z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Tretí rozsudok okresného súdu zo 14. júna 2007 vychádzal zo záväzného právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v jeho predošlom zrušujúcom uznesení, preto ho krajský súd potvrdil. Tento rozsudok vo výroku o uložení povinnosti sťažovateľke zaplatiť navrhovateľom sumu 175 000 Sk s úrokom z omeškania v spojení s potvrdzujúcim rozsudku odvolacieho súdu bol ale na základe mimoriadneho dovolania uznesením najvyššieho súdu z 30. júna 2011 v dovolaní napadnutej časti zrušený a vec bola v rozsahu zrušenia vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Po doručení nálezu ústavného súdu z 3. júla 2012 predsedníčka okresného súdu nariadila dohľad s povinnosťou podávať mesačné správy o stave konania. Následne okresný súd rozhodol 11. júna 2013 v poradí štvrtým rozsudkom tak, že žalovaného v 1. rade zaviazal zaplatiť žalobcom sumu 5 808,93 € s úrokom z omeškania, návrh proti sťažovateľke zamietol. Tento rozsudok zrušil krajský súd uznesením z 29. novembra 2013 pre nesprávne právne posúdenie veci z dôvodu, že „*rozsudok Okresného súdu v Čadci zo dňa 14. 6. 2007... v časti, ktorou bol návrh navrhovateľov v 1) a 2) rade voči odporcovi v 1) rade zamietnutý v spojení s rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 9. 4. 2008... nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť. Účastníkom predmetného konania s poukazom na vyššie uvedené už nemohol byť odporca v 1) rade a prvostupňový súd mal konať výlučne s odporkyňou v 2) rade ako účastníčkou konania. Taktiež odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa náhrady trov konania považuje odvolací súd za zmätočné a nepreskúmateľné.*“. Po vrátení veci krajským súdom okresný

súd rozhodol 11. marca 2014 v poradí piatym rozsudkom tak, že žalobu proti sťažovateľke zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalobcovia, žalovaný v 1. rade a sťažovateľka. V čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky krajský súd o týchto odvolaniach nerozhodol.

Napadnuté konanie, ktorého je sťažovateľka účastníčkou, nie je ani po takmer 13 a pol roku od jeho začatia právoplatne skončené, čo je už samo osebe z ústavného hľadiska neakceptovateľné (napr. m. m. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 82/2010).

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna a nesprávna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

K právoplatnému skončeniu predmetnej veci nedošlo ani po 1 roku a 10 mesiacoch od nálezu ústavného súdu z 3. júla 2012, ktorým vyslovil porušenie základného práva žalobcov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. K dostatočnej náprave neviedlo ani podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa zákona o súdoch sťažovateľkou a ani opatrenie predsedníčky okresného súdu spočívajúce v nariadenom dohľade nad predmetnou vecou.

Na tomto základe ústavný súd uzavrel, že predovšetkým pretrvávajúcou neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd už svojím nálezom č. k. IV. ÚS 224/2012-29 z 3. júla 2012 prikázal, aby okresný súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, nepovažoval za potrebné opakovane mu prikázať konať v ďalšom období bez zbytočných prietáhov, a preto v tejto časti sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadostučinenia v sume 15 000 €. Poukazuje pritom na to, že nedala príčinu na vznik predmetného konania, na svoj vek a sociálne postavenie (invalidná dôchodkyňa) a na to, aké zdravotné a sociálne dopady malo predmetné konanie v jej živote (psychické napätie, stres, finančné náklady, hmotnú núdzu a pod.). Uvádza tiež, že na základe uvedeného konania bolo už voči nej vedené exekučné konanie, ktoré uvedené zdravotné a sociálne dopady ešte zintenzívnilo.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd zohľadnil predovšetkým doterajšiu dĺžku napadnutého konania, intenzitu neefektívnej a nesústredenej činnosti okresného súdu a nepriaznivý dopad tohto postupu okresného súdu na život sťažovateľky, jej postavenie ako žalovanej v 2. rade v napadnutom konaní a tiež jej správanie ako účastníčky konania. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia sťažovateľke v sume 5 000 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2013 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2013 patrí odmena v sume 130,16 € (aplikáciou § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky), ktorú bolo potrebné zvýšiť o režijný paušál (7,81 €), čo spolu predstavuje sumu 137,97 € za jeden úkon právnej služby (porovnaj I. ÚS 417/2010, II. ÚS 25/2011, III. ÚS 354/2010, IV. ÚS 475/2010). Za dva úkony právnej služby patrí odmena v sume 2 x 137,97 €, t. j. v sume 275,94 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2014